

Frivillige i Elmehuset - en konceptbeskrivelse

Københavns Kommunes frivillighedspolitik

Københavns Kommune har formuleret en frivillighedspolitik, som udgør den overordnede ramme for den konkrete frivillighedsindsats i Elmehuset¹. Elmehusets frivillighedsindsats udgør en beskeden del af den samlede sociale og pædagogiske indsats for Elmehusets beboere.

Et væsentligt kriterium i kommunens frivillighedspolitik er, at det frivillige arbejde aldrig kan eller må blive en erstatning for kommunens kerneopgaver, og at der skal være et klart skel mellem det frivillige arbejde og de kommunale opgaver.

Elmehusets frivillige er dermed klart defineret som værende et supplement til den offentlige indsats.

Elmehusets målsætninger

Undertiden anvendes betegnelsen "frivillig" som modsætning til en "professionel". Med en professionel menes en person, som udfører arbejde, som vedkommende er uddannet til og kan udføre med en faglig og metodisk bevidsthed og disciplin.

Overordnet set er en af Elmehusets målsætninger at styrke børnenes og de unges liv og livskvalitet, samt støtte børnenes og de unges personlige udvikling. Målet er et så selvstændigt liv som muligt **sammen med andre borgere** i samfundet.

Børn og unge, som er anbragt uden for hjemmet, har en øget risiko for at blive marginaliseret, dels som følge af deres særlige behov, dels da livet på en døgninstitution kan betyde en vis afsondring fra det omgivende samfund, hvis ikke institutionen formår at åbne dørene for lokalsamfundets borgere. En anden målsætning i Elmehuset er, at husets børn og unge får et så realistisk billede af virkeligheden og egne evner som muligt, både i forbindelse med skolegang og deltagelse i sociale aktiviteter og følgende i forhold til deres deltagelse i arbejds- og familielivet.

Børn og unge med autismespektrumforstyrrelser kan have særlig store udfordringer med at indgå i forskellige fællesskaber. Samtidig kommer en del af Elmehusets børn og unge fra hjem med begrænsede ressourcer og har ofte et ret begrænset netværk. Det hører til sjældenhederne, at de kommer fra et hjem, hvor både mor og far er til stede. Som oftest er de børn af enlige mødre, der selv slås med diagnoser, dårlig økonomi og mangel på overskud. Mange har boet på døgninstitution før, og flere har boet på forskellige institutioner. De professionelle i Elmehuset udgør derfor meget ofte det primære netværk for børnene og de unge. Med inddragelse af frivillige får børnene og de unge tilbudt et udvidet netværk, som alene udspringer af de frivilliges lyst og interesse for at være en del af fællesskabet.

¹ Elmehuset er en døgn- og aflastningsinstitution for børn og unge med autismespektrumforstyrrelser. Elmehuset er organisatorisk placeret i centerfællesskabet: Center for Børn med Handicap (CBH) under Københavns Kommunes Socialforvaltning. For yderligere information henvises til www.elmehuset.dk & www.cbh.kk.dk/CBH

I TABUKA rapporten (2005) udarbejdet af KABU under Socialministeriet, deler tidligere anbragte deres erfaringer. De efterlyser kærlighed som både har en følelsesmæssig og omsorgsmæssigt side. I Elmehuset oplever vi at netop frivillige kan imødekomme dele af dette behov, særligt da børn og unge virker opsatte på at få viden om hvorvidt deres Elmehus-netværk får løn, eller om de er sammen med den enkelte og gruppen fordi de har lyst, og altså arbejder frivilligt.

Elmehusets værdier – rummelighed, ligeværdighed og respekt

I Elmehuset har medarbejdere og ledelse forpligtet sig til, i samarbejde med hinanden, at arbejde ud fra tre bærende værdier. Rummelighed, ligeværdighed og respekt er de værdier, som Elmehuset styrer efter. Disse tre værdier er grundlæggende i det pædagogiske arbejde, men omfatter også al anden mellemmenneskelig kommunikation og tilgangen i Elmehuset generelt.

Som jeg husker det var min søn og flere af de andre beboere meget OBS på at alle fik penge for at hænge ud med dem.

Netop det at bruge frivillige familiemedlemmer gjorde at de fik et indblik i at nogen gange gør man noget uden at få penge for det, og det har været en god lektie.

Forælder i Elmehuset 2014

Værdierne betyder, at vi møder den enkelte i øjenhøjde og anerkender forskellighed. Vi forudsætter, at alle mennesker har samme værdi, at livskvalitet er en individuel størrelse, og at vi alle har ret til vor egen virkelighed. Elmehusets værdier er også bærende, når frivillige inddrages og aktiviteter iværksættes.

Frivillige i Elmehuset

Der er en række udfordringer omkring inddragelse af frivillige. Dels må de frivillige ikke udføre eller overtage de professionelle arbejdsopgaver, dels skal inddragelsen af frivillige koordineres. Opgaverne for de frivillige skal drøftes på dialogmøder både mellem medarbejdere og ledelse og med de potentielle frivillige.

Aktiviteterne skal være baseret på de frivilliges lyst og interesse, vi samskaber altså ikke bare aktiviteterne, men også resultaterne, og samtidigt skal de frivilliges indsats skabe værdi og (ekstra) velfærd for Elmehusets børn og unge. Vi arbejder primært med to kategorier af frivillige i Elmehuset.

Udvidet familienetværk

Da langt de fleste af de unge, der bor i Elmehuset, kommer fra familier med begrænsede resurser, kan der for mange være brug for et ekstra familienetværk, ligesom der kan være behov for at ”lære” hvordan andre familier lever og deltager i forskellige aktiviteter sammen. De familier som indgår i frivillige aktiviteter med børnene og de unge har primært en tilknytning til institutionen. Oftest er det ledere og medarbejdere, som åbner deres hjem for børnene og de unge samt inddrager dem i egne fritidsaktiviteter uden for arbejdstiden. Det skal dog understreges, at det er helt op til den enkelte medarbejder, hvorvidt man ønsker samvær med børnene og de unge uden for arbejdstiden. Medarbejdernes familier har endvidere ved forskellige lejligheder været inviteret med på ture ud ad huset - herunder på nogle af Elmehusets ferieture, og de inviteres også til vores sommerfest og

julefest. Mødet med forskellige familier kan give børnene og de unge et indblik i andre familiekulturer og livsformer, og dermed får de mere viden om, hvordan en familie også kan se ud og fungere.

Familiernes børn er i høj grad grobund for et nyt og udvidet netværk. Endvidere kan der være familiemedlemmer med helt specifikke kompetencer, som kan inspirere og motivere børnene og de unge. Fx har medarbejdernes familier ageret skiinstruktører for nogle af husets unge, samt tilbudt sportsmassage og personlig træning.

Ung-til-ung

Koordinatoren udarbejder sikkerhedsinstrukser samt godkender alle risikofyldte aktiviteter. Herunder vandaktiviteter, klatring etc. Mindre beløb kan bevilges af koordinatoren, større af ledelsen og meget store af centerchef og kontorchef.

Kommunikationen foregår via en lukket gruppe på Facebook.

I Elmehuset rekrutteres også frivillige unge, primært studerende der har en tilknytning eller et kendskab til Elmehuset. De unge studerende arrangerer og deltager i forskellige aktiviteter (fx ridning, cykling og værkstedsaktiviteter). Ofte bliver de unge frivillige en slags rollemodeller, da de kan præsentere beboerne for nye aktiviteter samt vise dem, hvordan et ”almindeligt” ungdomsliv, som studerende, kan se ud.

De aktiviteter de frivillige tilbyder, er baseret på de frivilliges interesser og kompetencer. Erfaringerne er hidtil, at det netop er de frivilliges interesser og engagement, som kan virke motiverende.

De frivillige tilfører huset noget særligt, da de bidrager til at skabe ligeværdige relationer med interessefællesskabet som omdrejningspunkt. De frivillige præsenterer, med deres engagement, Elmehusets børn og unge for nye aktiviteter og viser dermed også, hvordan et ungeliv kan tage sig ud uden for institutionen.

Mødet med medarbejdernes familier og de øvrige frivillige er værdifuldt for Elmehusets beboere og indsatsen har et lærings- og

dannelsesperspektiv. Inddragelsen af frivillige giver mulighed for i højere grad at åbne institutionen mod omverdenen og tilbyde nye aktiviteter og et alternativt netværk til det professionelle.

De første effekter af frivilligindsatsen

Vi kan helt konkret se effekten hos de unge, når de får uddannelsesmæssige ambitioner, begynder at løbe om morgenen og passer en diæt. Vi oplever at de har fået lyst til at tale med andre mennesker, til at komme ud fra deres værelser, og bryde med isolationen, og afstanden til den omgivende verden. Væk er en del af angsten for hvad samfundet byder dem hvis de træder ud i den.

”Den ultimative velfærdsrettighed er at få lov at være noget for nogen”

”Det gode liv defineres af relationer”

*Morten Hyllegaard, direktør
Huset Mandag Morgen, ved
Børnefaglig fællesdag
september 2014*

*Jeg har aldrig haft
en far eller
søskende, nu har jeg
heller ikke en mor,
og jeg savner det så
meget.*

Beboer i Elmehuset

*Da vi sad i bussen,
begyndte han at
græde, og jeg
spurgte hvad han
var ked af. Det viste
sig at han var rørt,
da gaven fra de
frivillige var den
første gave han
nogensinde havde
fået som kommunen
ikke havde betalt
for.*

*Medarbejder i
Elmehuset om
samtale med en
beboer*

*Jeg ville ønske at de
frivillige var her lidt
oftere så vi kunne
lave nogle sjove
aktiviteter sammen*

Beboer i Elmehuset

Det er i hverdagen vi kan se, at frivilligindsatsen giver mening. Når der pludselig er fire unge mænd der siger, at nu vil de gerne have hjælp til at overholde en kostplan, og som taber sig på en sund og konstruktiv måde henover en lang periode, når ambitionen skifter fra at ville være hjemløs til at ville tage en uddannelse på DTU som IT programmør, eller når en af de unge beder om undervisning i professionel massage.

Ikke fordi de følger en tilrettelagt handleplan, udviklingsplan eller efter aftale med deres kontaktperson, men fordi de har mødt andre unge mennesker, der tager sig en uddannelse og som dyrker motion, og som lever et liv hvor de tager sig selv alvorligt, og hvor andre tager dem alvorligt. De unge har fået forbilleder og rollemodeller helt tæt på, og de frivilliges lyst til samvær med de unge, har givet dem en tro på at de kan spille en rolle i vores samfund, at også de har noget at tilbyde andre.

Det flytter noget når børn og unge med brudte og udfordrende familieliv, bruger tid sammen med kernefamilier. De unge observerer og lærer af familiens børn som voksne, de internaliserer spilleregler der er uudtalte og simple for kernefamiliens medlemmer, men som er en ny og udforsket verden for den unge.

Mange af de unge ser en helt almindelig far, måske for første gang i deres liv, og når de forsøger at sætte ild til dugen og han siger ”hey stop det der”, så bliver lighteren pakket væk, og konflikten udebliver.

De unge lærer hvordan en familie sidder ved et middagsbord, fortæller historier fra deres hverdag, diskuterer verden omkring dem, er uenige og meget mere.

*58 % af alle frivillige rekrutteres
gennem netværk*

*Kun 3 % hentes gennem
annoncering*

*Udgivelsen Frivilligt arbejde .
frivilliges indsats i Danmark 2004*

*Tallene understøttes af SFI
rapporten Udvikling af frivilligt
arbejde 2004-2012, udgivet i 2014*

Hvad er løbet af stablen de første år med frivillighed i Elmehuset

Ugentlige aktiviteter, skiftende efter de unges og de frivilliges interesser	Lejlighedsvisse aktiviteter, efter behov	Når de unge selv tager initiativet	Ferierejser
Træsløjd	Sociale besøg	Bøffer hjemme hos de frivillige	Skiferier
Cykelværksted	Skak	Grillarrangement i privat sommerhus	Sommerferier
Mountainbike i skov	Fisketur	Nytårsaften hjemme hos lederen	Weekendture
Matematik	Studiegruppe besøg	Biografture	
Ridning	Telefonopringninger	Deltager på de frivilliges private ferier	
Massage	Sommerfest		
Løb	Julefest		
Styrketræning	Madlavning ved særlige lejligheder		
	Rengøring på de unges værelser		

Nye tanker

Vi er ved at afsøge muligheden for at inddrage børn og unges forældre som frivillige. Eksempelvis ved at lade dem passe Elmehuset og støtte beboerne når vi er på medarbejderseminar, eller tage sammen af sted på mor og barn weekendtur til Berlin. Vi er stadig nysgerrige på hvordan vi sammen giver børn og unge de bedste muligheder for at skabe sig et godt voksenliv.

Rekruttering af frivillige

I Elmehuset rekrutterer vi gennem vores netværk. Dette er der forskellige årsager til.

Vi er optaget af at de frivillige der kommer i Elmehuset kan matche Elmehusets kultur og målgruppe, samt om de vil kunne håndtere de udfordringer børn og unge til tider har bl.a. som følge af deres særlige behov.

Når vi rekrutterer gennem egne rækker skyldes det til dels en oplevelse af, at de unge har lettere ved at fatte tillid til andre, når det er medarbejdere de allerede har tillid til, der præsenterer dem for nye ansigter.

Desuden har vi lyttet til andre organisationers erfaring med ekstern rekruttering af frivillige, og særligt de eksternt rekrutterede familier, havde desværre ofte en anden agenda, eller en uheldig adfærd som skadede børn og unge, langt mere end det gavnede.

I Elmehuset tager vi børn og unges privatliv meget alvorligt, og vi forsøger af alle kræfter at sørge for at de ikke oplever sig selv som et sociologisk projekt.. Vi rekrutterer derfor familier, som vi kender meget godt, og som vi er sikre på kan gebærde sig i børn og unges liv med den lethed og naturlige jargon, som vi ønsker.

Mange af de unge ytrer ønske om at komme endnu tættere på de medarbejdere de knytter sig til.

Frivillighed er ikke kun økonomi, men også....

Mulighed for at gentænke forholdet mellem stat og borger

Mulighed for at genopdage værdien i den frivillige indsats

Opgør med tanken om, at det offentlige og det fagprofessionelle kan løse alt

Omkring 1,9 millioner danskere over 16 år er engageret i frivilligt arbejde (43%)

Lidt flere mænd end kvinder

Flest på idræt-og fritidsområdet

På socialområdet: flere kvinder, flere uden børn, flere med fagkompetencer på området

Frivillighed.dk

Når vi deler vores familier med dem, er det med den hensigt at de unge dels skal føle at de er kommet tættere på os, dels at vi ikke opfatter dem som en sag, men som mennesker vi holder af og gerne vil bruge tid sammen med.

Vi oplever en stor efterspørgsel efter de frivillige og er opmærksomme på at behovet er større end det vi dækker i dag. Derfor arbejder vi på at udvikle et kaskadekoncept, hvor nuværende frivillige rekrutterer nye frivillige fra deres netværk. Dette er delvist igangsat i vores ung-til-ung projekter.

Som start på vores projekt har det været af yderste vigtighed at vi som ledelse og medarbejdere kunne garantere at børn og unge ikke oplevede at de blev en attraktion grundet deres diagnoser og historik, og derfor har vi rekrutteret vores første hold frivillige i vores allernærmeste familie og vennekreds. Vi så mange potentielle farer i ikke at kende eventuelle frivillige til bunds, og har derfor valgt at starte projektet så sikkert som muligt, så vi havde bedst mulige forudsætninger for at lykkedes, samt for at give børn og unge nye og gode udviklingsmuligheder.

Endnu en begrundelse for at rekruttere i vores nærmeste omgangskreds er at nært slægtskab forpligter, og netop forpligtelse er meget vigtigt når man lever med en autisme diagnose, og med mange brudte relationer i bagagen.

På vores skiferie i 2014, var vi nået så langt med vores indsats, at de unge fik mulighed for at ønske hvem de ville bo sammen med på ferien. En stor del valgte at bo sammen med de unge frivillige i en hytte langt fra de professionelle. Nogle valgte en særlig frivillig familie som de føler sig stærkt knyttet til. En enkelt ville have sin søster med.

Hver gang vi bruger frivillige kræver det mange overvejelser at samtænke hvilke børn og unge, samt frivillige der kunne skabe noget positivt sammen. Nogle gange er den pædagogiske indsats med en ung, så omfattende at vi vælger ikke at bruge frivillige, men fastholder at det udelukkende er en pædagogiske indsats der er behov for.

Det praktiske

Vi indhenter børne- og straffeattester efter de gældende retningslinjer.

De frivillige bliver klædt på til opgaven ved løbende samtaler og opfølgning.

I takt med at projektet vokser, påtænker vi at afholde en årlig frivillighedsdag (intro kurser) med særlige oplæg målrettet den frivillige indsats i Elmehuset.

Koordinering

Projektet er organisatorisk placeret under det eksisterende læringsprojekt i Elmehuset, og projektlederen er deraf udnævnt til frivilligheds-koordinator.

Koordinatoren tager sig specifikt af de aktiviteter der løber af stablen i Elmehuset. Elmehusets faglige leder sidder i styregruppen sammen med koordinatoren, og kvalificerer indsatsen, samt opsamler viden fra projektet.

Når vi inviterer frivillige familier med på ferier er både forstander og centerchef med til at udvælge de familier, der har mulighed for at deltage, og kontorchefen i DU sørger for den endelige godkendelse og afgørelse.

De vigtige links

Elmehusets hjemmeside: www.elmehuset.dk

Center for børn med handicaps hjemmeside: www.cbh.kk.dk/cbh

Generel information og viden om frivillighed: www.frivillighed.dk

Københavns Kommunes Frivillighedspolitik: [file:///C:/Users/C32A/Downloads/Koebenhavns-Kommunes-frivillighedspolitik-2011-2014%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/C32A/Downloads/Koebenhavns-Kommunes-frivillighedspolitik-2011-2014%20(1).pdf)

På vegne af medarbejdere og børn og unge i Elmehuset

Ledelsen september 2014